

Joululehti Tervakset *2012*

Sukuseura Tervo-Tervonen ry:n jäsenlehti

Seuran sukokokous Oulussa

Sukukokous pidettiin lauantaina ja sunnuntaina 28. - 29.7.2012 Oulussa hotelli Lasaretin tiloissa. Lauantaina ohjelmassa oli ilmoittautumisen ja ruokailun jälkeen kokoontuminen, jossa yhteislaulujen ja arpajaisvoittojen arvonnassa kuultiin Mikko Tervosen esitys suvun merkityksestä Raamatussa. Yhteislauluja laulatti musiikkiterapeutti Matti Partanen kitaroineen ja Timo Mäkelä säesti hanurilla (kuvat vasemmalla ylhäällä ja keskellä). Sen jälkeen oli tutustuminen Lasaretinsaaren alueeseen Pekka Hakaheimon asiantuntevalla opastuksella (oikealla ylhäällä ja keskellä). Lasaretinsaaren historiasta on lyhyt esittely s. 24. Illalla osa sukokokousväestä osallistui laivaristeilylle Oulun edustalla. Sunnuntaina ennen varsinaista sukokokousta oli seppeleen lasku sankarihaudoille (alhaalla). Muistomerkillä puhui seuran esimies Mikko Tervonen (alakuvassa keskellä). Seppeleet laskivat Tarja Tervo-Heikkinen ja Ilpo Tervonen (keskellä). Airuina olivat Marja-Leena Timonen (alakuvassa oikealla) ja Kirsti Tervo (vasemmalla). Lisää sukokokouskuvia löytyy lehden takakannesta.

Tässä numerossa

Sukukokouksen 2012 kuvasatoa Oulusta	2
Hyvä sukuseuran jäsen	3
Laura Heikkinen 29.10.1925 – 9.7.2012	4
Perhepalsta	5
Aune Kujala – tarmokas taiteilija ja mummi, 90 vuotta	6
Tämä vuosi on ollut iloisten juhlien vuosi!	7
Risto Tervonen – Vuoden isä 2011	9
Japanin kukkulavuorilla	11
Kerimäen Tervosten vaiherikasta historiaa	13
Nälkää Sotkamossa	19
Kirjaesittely: Tarinoita kolmen kosken kylästä	23
Oulun Lasaretinsääri	24
Tilhi jouluaamuna	26
Jatkoa sukukokouksen 2012 kuvasatoon	28

Tervakset

joululehti 2012

Sukuseura Tervo-Tervonen ry
perustettu v. 1984 Paltamossa

<http://suvut.genealogia.fi/tervotervonen/>

Taitto ja toimitus
Kirsti ja Timo Tervo

Painopaikka
Julkaisuapu Oy Delta Helsinki

Kannen kuva
Timo Tervo, Paltamon silta 2009

Hyvä sukuseuran jäsen!

Nyt päättyvää vuotta on edelleen sävyttänyt Sotkamon Tervot ja lisäksi Jaalangan Tervosiin-kirjan tuoma julkisuus ja siihen liittyvä kysyntä.

Pitkin vuotta olen iloinnut siitä, miten monella taholla niin yksityisillä ihmisillä kuin sukuhaaroillakin on virinnyt entistä enemmän kiinnostusta omaan taustaan ja aikaisempien sukupolvien elämänvaiheisiin.

Olemme saaneet omien julkaisujemme kautta olla myötävaikuttamassa siihen iloon, jota esi-isien löytäminen ja sukupolvien ketjuun itsensä liittäminen on tuonut kyselijöille. Erityisen lämmittävää ja seuramme perustehtävän kannalta merkittävää on ollut kokea niitä hetkiä, jolloin pitkään juuriaan etsinyt on löytänyt puuttuvat palaset ja esi-isien ketju vuosisatoja taaksepäin on avautunut silmien eteen. Yhteiskuntamme on ollut erinomaisen järjestäytynyt kautta vuosisatojen, ja monenlaisia merkintöjä ja rekistereitä on pidetty valtakunnan ja kirkon jäsenten liikkeistä, perhesuhteista, yhteiskunnallisesta asemasta ja omaisuuden laadusta.

Hyvänä esimerkkinä tästä tarkkuudesta on vaikkapa oman ukkini, äitini isän Amerikkaan matkustamiseen liittyvät tiedot laivoineen, päivämäärineen, satamineen ja lipun hintoineen!

Vastaavasti harmittavalta ja surulliseltakin on tuntunut silloin, kun innokas ja motivoitunut etsijä ei monista yrityksistä ja tutkimuksista huolimatta ole päässyt ketjussa taaksepäin paria sukupolvea pitemmälle. Ihmiset ovat kaikkina aikoina muuttaneet, ja välillä tietojen etsiminen on varsinaista salapoliisin työtä – nuppineulan etsimistä heinäsuovasta!

Kesän sukukokouksessa Oulussa yhdistyksemme sääntöjä muutettiin niin, että seuraan voi liittyä kannatusjäsenenä myös sellainen henkilö tai yhteisö, joka haluaa tukea seuran tarkoitusta ja toimintaa. Tarkoituksen pykälään lisättiin kotiseututyön edistäminen ja tarkoituksen toteutuspykälään ”yhteistyö sukututkimus-, kotiseutu-, kaupunki- ja kyläyhdistysten sekä muiden tarpeellisten, alueellisten ja valtakunnallisten yhteistyötahojen kanssa”. Samoin täsmennettiin sitä, että seura ei harjoita elinkeinotoimintaa eikä sen tarkoituksena ole taloudellisen hyödyn tai voiton tuottaminen jäsenilleen.

Sääntömuutoksissa seurattiin Sukuseurojen Keskusliiton enakkotarkastettuja mallisääntöjä.

Muutetut sääntömme ovat parhaillaan Patentti- ja rekisterihallituksessa käsittelyssä. Toivomme, että vielä ennen ensi kesän sukukokousta saaisimme tiedon uusien sääntöjen voimaantulosta.

Ensi kesän sukukokoukshan on Kerimäellä lauantaina, 20.7.2013. Kerimäen monitoimimies Pertti Tervonen toivottaa meidät tervetulleiksi. Hänestä on tässä lehdessä toisaalla mielenkiintoinen ja koskettava Heikki Tervosen kirjoittama haastattelu.

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2013!

Mikko Tervonen
sukuseuran esimies

Sukuseuran hallitus

Tervonen Mikko, esimies
Aallonhuippu 10 E 40, 02320 Espoo
p. 040 588 5411
mikko.tervonen@pp7.inet.fi

Mäkinen Seppo, varaesimies
Nurminiementie 5, 93600 Kuusamo
p. (08) 851 1455, 044 3601 077
seppom936@gmail.com

Leinonen Kaija
Kuurnantie 76 C, 87200 Kajaani
p. 050 4021775
kaija.leinonen@kajaani.net

Määttä Irma
Rinnepolku 3, 88300 Paltamo
p. (08) 872173
irma.maatta@pp.inet.fi

Tervo Juha
Kumpukiventie 1, 90240 Oulu
p. (08) 557 4170, 050 3827961
juha.tervo@oikeus.fi

Tervo Timo
Rastaantie 44, 70340 Kuopio
p. 040 828 3652
timou.tervo@gmail.com

Tervo-Heikkinen Tarja
Sukuseuran sihteeri
Romanianraitti 3, 70820 Kuopio
p. 040 7797972
tariath@live.fi

Tervonen Ilpo
Halosentie 55, 98100 Kemijärvi
p. 040 569 8720
ilpo.tervonen@kemijarvi.fi

Timonen Marja-Leena
Mäystintie 9, 90230 Oulu
p. (08) 338 974, 044 550 4801
marja-leena.timonen@mantykoti.fi

Toimihenkilöt

Tervo Osmo
Rahastonhoitaja
Viisarimäentie 221, 41660 Toivakka
p. 040 090 1625
osmo.tervo@luukku.com

Tervo Kirsti
Tervakset-lehden toimittaja
Rastaantie 44, 70340 Kuopio
p. 040 536 0024
kirsti.tervo@gmail.com

Tervonen Eero
Kotisivut ja tekninen tuki
Nuottakunnantie 3 D 21
02230 Espoo
p. (09) 88 11 430
eero.tervonen@gmail.com

Laura Tellervo Heikkinen 29.10.1925 – 9.7.2012

Laura oli vanhin Raappananmäen Jaakko Tervosen jälkeläisistä, tyttärentytär. Hän toimi Lotta-Svärd-järjestössä Kiehimässä ja Kontiomäessä.

Sodan jälkeen Laura koulutautui kotitalousteknikoksi ja toimi kotitalousneuvojana sekä myöhemmin tehdasruokaloiden emäntänä Työmaanhuolto Oy:ssä eri paikkakunnilla. Kuulon alen tumisen takia ja myöhemmin kuurouduttuaan hän siirtyi toimistotöihin Helsinkiin, jossa hän oli innokkaasti mukana kuulovammaisten järjestötyössä, toimi Helsingin Kuuloyhdistyksen emäntänä useita vuosia työnsä ohessa. Hän veti myös viitotun puheen kerhoa.

Laura oli uranuurtaja implanttiasiaissa. Hän kuului siihen kymmenen hengen ryhmään, joka 80-luvulla sai sisäkorvaimplantin, yksikanavaisena. Laura oli sen tuomaan apuun erittäin tyytyväinen ja käytti implanttiaan päivittäin.

Kotiseururakkaana Laura oli jo vuonna 1961 hankkinut kesäpaikakseen Haukilan, Volon saaresta. Jouduttuaan jäämään työkyvyttömyyseläkkeelle hän vietti siellä kesät ystävänsä kanssa. Vieraanvaraisena hän kestitsi

sukulaiset ja ystävät, jotka muistavat hänen juustoleipänsä, piirakkansa – puhumattakaan kalakukosta. Lauran ystävät muistavat hänet huumorintajuisena, iloisena, avarakatseisena ihmisenä. Hänen sydämessään oli tilaa kaikille.

Vireimpinä vuosinaan Laura myös matkusteli, kävi jopa Floridassa tapaamassa Tervosserkkuja.

Iän myötä Laura joutui luopumaan rakkaasta Haukilastaan ja viettämään kesät Helsingissä. Sairauksien vuoksi hän ei enää pystynyt asumaan kodissaan, vaan vietti viimeiset vuodet hoitokodissa, jossa hänen elämänsä päättyi.

Sydämessään hän oli aina kaibuva.

Helmi Heikkinen, sisar

Kuva: Tarja Tervo-Heikkinen

Perhepalsta

Onnittelemme pyöreitä vuosia täyttäneitä

90 vuotta

Salli Tervo, Rantsila
Aune Kujala, Helsinki
Aaro Tervonen, Parikkala

80 vuotta

Aino Tervo, Rovaniemi
Taimi Tervonen, Nakertaja
Riitta Tervo, Turenki
Mirja Hovi, Lappeenranta
Sirkka Hämäläinen, Purnujärvi
Sirkka Perä, Kokkola
Maija Tervonen, Oulu

70 vuotta

Oiva Tervonen, Tampere
Ensio Tervonen, Paltamo
Anja Tervo, Kuopio
Ritva Aitoaho, Hyvinkää

60 vuotta

Marjo Tervo, Helsinki
Tuula Turpeinen, Helsinki
Sinikka Perttunen, Rovaniemi
Hannu Tervo, Jyväskylä
Pirjo Tervonen, Helsinki
Ipo Tervonen, Vuokatti
Marjatta Nissinen, Helsinki
Suoma Korhonen, Lahti

Aaro Tervosen 90-vuotissyntymäpäiviä juhlittiin Parikkalan Helenansaarella 15.7.2012. Kuvassa myös tytär Anja ja pojat Matti ja Jukka Tervonen. *Kuvan lähetti Anja Häkkänen.*

Kaksoiset Ensio (vas.) ja Oiva Tervonen ensimmäisen kotitalonsa Purniemen seinustalla elämänsä alkutaipaleella 40-luvun puolivälissä ja sitten 70-vuotispäivän aikoihin 2012. *Kuvat lähetti Mikko Tervonen.*

Poisnukkuneet

Lyyli Riipinen, Oulu
Johan Tervo, Rantsila
Olavi Tervo, Oulu
Maija Liisa Lauri, Rovaniemi
Irja Ilvonen, Rasivaara
Onni Kumpulainen, Oulu
Jaakko Härkönen, Sotkamo
Heikki Tervonen, Paltamo
Anna Tomperi, Kajaani
Laura Heikkinen, Helsinki

Uudet varsinaiset jäsenet

Mirka Kyyrö, Haaparanta, Ruotsi, jäsennumero 484
Hilla Tervo, Vaajakoski, jäsennumero 485
Anne Rönkkö, Lempäälä, jäsennumero 486
Lauri Tervonen, Espoo, jäsennumero 424
Tanja Pirinen, Kouvola, jäsennumero 487
Pertti Tervonen, Kajaani, jäsennumero 488
Sauli Tervo, Hyvinkää, jäsennumero 489
Minna Tervo, Jyväskylä, jäsennumero 490
Sirpa Saari, Helsinki, jäsennumero 491
Matti Tervonen, Hyvinkää, jäsennumero 492
Anja Rautiainen, Paltamo, jäsennumero 493
Outi Niemi, Tampere, jäsennumero 494

Aune Kujala – tarmokas taiteilija ja mummi, 90 vuotta

Aune Kujala, joka on isän puolelta Parikkalan Tervosia, syntyi Parikkalan Melkoniemessä 28.3.1922 maanviljelijäperheeseen. Olosuhteet olivat kaikin puolin erilaiset kuin nykyisin. Kolmen veljen ja yhden siskon kanssa käytiin koulussa, joka sijaitsi seitsemän kilometrin päässä. Koulumatkaan kävelen varattiin kaksi tuntia, talvella hiihtäen vähän vähemmän. Vaikka päivät olivat pitkiä, iltaisin mentiin vielä talvella laskemaan mäkeä, ei siinä väsyttänyt. ”Ihme kyllä, minulla on vain miellyttäviä muistoja niistä koulumatkoista kavereiden kanssa”, naurahtaa Aune.

Aunella oli kova into kouluun, monta kertaa hän halusi lähteä kuunteluoppilaaksi siskon mukana siinä vaiheessa, jolloin ei ollut vielä koulun kirjoissa.

Voileivät ja maitopullo olivat koulussa eväinä, kouluruokailusta ei silloin ollut tietoaakaan. Vuosikymmeniä myöhemmin, kun sisko opiskelujensa ohessa perehtyi koulutoimen lakeihin, kävi ilmi, että kunta olisi ollut tuolloin velvollinen järjestämään koulukuljetuksen, jos koulumatka oli yli viisi kilometriä. ”Mutta kukapa sellaisesta laista olisi

tiennyt, eivät sitä kunnan viranomaisetkaan tienneet”, toteaa Aune tuon ajan viranomaistiedonkultusta.

Piirtäminen oli Aunelle mieluisaa jo koulussa. ”Mutta sodassa kaatunut Arvo-veli oli oikein hyvä piirtämään, hän hetkessä sutaisi ihan mitä vain”, Aune tuumaa harrastuksestaan pieni haikeus äänessään.

Lama 30-luvulla vaikutti ankarasti myös Aunen perheeseen, sillä isä menetti tilansa ja perhe joutui asettumaan uusiin olosuhteisiin. Kylän illanviettopaikalla Aune tapasi tulevan miehensä Olavin ja 25-vuotiaana hän meni naimisiin ja muutti Kylmäkoskelle miehensä maanviljelijäkotiin miniäksi. Miehen sisko ja veli asuivat myös samaa taloa viljellen maata. Mies ei kuitenkaan viihtynyt pelloissa, häntä kiinnosti enemmän kaupanteko.

Nuoripari muuttikin Helsinkiin vuokra-asuntoon. Puoliso ryhtyi tekemään kiinteistökauppaa, ja Aune auttoi siinä monella tavalla. Nuoripari oli ollut naimisissa jo yli kymmenen vuotta ilman lasta ja ajattelikin, että lapsia ei ehkä tulekaan. Sitten kuitenkin vuonna 1961 syntyi suurena

Aune Kujala viihtyisän kotinsa olohuoneessa, taustalla omaa tuotantoa.

lahjana yllättäen tyttö, jota Aune sitten hoiti kotona viisi vuotta.

Aunen oma työura alkoi, kun hän pääsi elintarvikelaboranttikurssille ja sen jälkeen OK-lihaan elintarvikelaborantiksi. Vuonna 1970 ostettiin sekä kesäpaikka että kerrostaloasunto, jossa Aune vieläkin asuu.

Miehen yllättävä ja äkillinen kuolema sydänveritulppaan vuonna 1973 vain 47-vuotiaana oli suuri järkytys niin Aunelle kuin Kirsi-tyttarellekin. Miehellä jäi monia keskeneräisiä asioita ja kaupoja, joita sitten Aune vähitellen selvitteli, hankki monenlaisia asiakirjoja, toimitti niitä ”sinne ja tänne”. ”Siinä tuli todella paljon töitä, ei siinä kerennyt vain suremaan. Onneksi olin ollut siinä kaupahommassa alkuvaiheessa mukana, se auttoi paljon”, toteaa Aune nyt vuosikymmenien päästä.

Taiteen harrastus alkoi monipuolistua miehen kuoleman jälkeen. Aune kävi monenlaisessa koulutuksessa, hän opiskeli niin öljyväri-, posliini- kuin tekstiilimaalausta. Hän kävi Taideteollisen korkeakoulun taidekasvatusosaston kuvallisen ilmaisun kurssit ja teki monia opintomatkoja ulkomaille.

Nopeassa tahdissa syntyi paljon niin maisemakuvia, muotokuvia kuin abstrakteja töitäkin. Omia näyttelyjä Aune on pitänyt viisi, hotelli Tornin galleriassa ja Galleria Art Alexissa. Lisäksi hän on

osallistunut lukuisiin Suomen Taiteilijat ry:n ja muiden tahojen yhteisnäyttelyihin. ”Taidetta tekee aina, se on aina mielessä”, naurahtaa Aune tästä tärkeästä ja rakkaasta harrastuksesta kertoessaan.

Aune on saanut iloita neljästä lapsenlapsesta, neljättä sukupolveakin on jo kolme. Kun kaikki asuvat Tampereen tuntumassa, Aunella on vuoden mittaan monta merkkipäivämatkaa Tampereelle yhteisiin juhliin. Suvun kantaäiti, ”mummi”, on kaikille hyvin tärkeä henkilö. Koko jälkikasvu oli yhdessä viettämässä Aunen 90-vuotisjuhlia Ikaalisten kylpylässä, jonne Aune oli ”paennut” omasta Helsingin kodistaan.

Aunella on erinomaisen elämänmyönteinen, positiivinen asenne. Aamujumppa kuuluu päiväohjelmaan, samoin säännölliset kävelylenkit. ”Yksin minä kävelen, silloin voi mennä omaan tahtiin”, naurahtaa Aune, kun kysyn mahdollisesta kimppekävelystä.

Aunella on monia harrastuksia, retkiä, kokouksia sekä säännöllisiä kokoontumisia seurakunnan hopeapiirissä keskiviikkoisin. ”Elämä on hyvin monipuolista, on mukavaa aina odottaa jotain uutta”, toteaa Aune. ”Niin, ja onhan minulla vielä ajokortti ja autokin, eihän sinne kesäpaikkaan mitenkään muuten pääse kuin omalla autolla”, tuumaa Aune lopuksi pilke silmäkulmassaan.

Teksti ja kuva: Mikko Tervonen, sukuseuran esimies

Tämä vuosi on ollut iloisten juhlien vuosi!

Teksti: Tarja Tervo-Heikkinen, sukuseuran sihteeri

Ehkä erikoisinta elämässä on se, että surullisia asioita seuraa monasti useita perätysten ja toisaalta, onneksi myös iloiset asiat seuraavat toinen toistaan. Kulunut vuosi on ollut perheellemme iloisten juhlien aikaa.

Jokunen vuosi sitten, kun tuntui että tapaamme lähisukua vain silloin kun saatamme yhtä lähipiiristämme viimeiselle matkalle, aloimme herätellä ajatusta serkkutapaamisesta. Vasta sitten kun laitoimme serkkukaartin nuorimmaisii työhön, alkoi tapahtua. Tiia otti homman haltuun ja suunnitteli päivää pääkaupunkiseudulta käsin, piti yhteyttä ympäri Suomen ja sen ulkopuolellekin, kyseli mielipiteitä ja kalenterien täyttymistä sekä aivan kaikkea mitä vain touhuun kuuluu. Päivä valittiin niin, että ”kaukaisimmassa kolkassa” asuva serk-

kumme Tarukin olisi Suomessa puolisonsa Andreaksen eli kotoisammin ”Antin” kanssa. Tapaamisen paikkakuntana olisi tietysti Sotkamo, siellähän juuremme ovat, mutta aluksi kokoontumispaikka aiheutti päänvaivaa. Mutta onneksi vain hetkeksi, sillä Tarun vanhemmat Raili ja Markku tarjosivat tapaamispaikaksi kesämökkiiän Lipettiä. Lipetti sijaitsee Sotkamon Kuikkakylällä kauniin Kuikkalammen välittömässä läheisyydessä eikä toisaalta ole kovin kaukana mummolastamme Honkalasta-kaan.

Valitettavasti koskaan - tai ainakin todella harvoin - kaikki saadaan paikalle yhtä aikaa, eikä näin käynyt nytkään. Onneksi kuitenkin poisjääneitä oli vähemmän kuin paikalle päässeitä. Paikalle eivät päässeet Harri Turusta, joka ahkeroi talonsa työmaalla, Tuija Helsingistä ja Sami Es-

Serkkutapaaminen, serkkujen nimet alleviivattuina. Takana vasemmalta Kari Tervo, Antti Ollila, Andreas "Antti" Bappert, Jouni Pitkänen, Riku Korhonen, Markku Tervo, Janne Tervo. Alla vasemmalta Tarja Tervo-Heikkinen, Mirka Ollila, Kati Komulainen, Tiia Kanerva, Elina Tervo, Satu Pitkänen ja Taru Bappert.
Kuva: Taru Bappert)

poosta, jotka olivat ulkomailla ja Petri Oulusta jota emme onnistuneet tavoittamaan ajoissa. Myös seuraava sukupolvi puuttui, ainoastaan Mirka oli paikalla.

Vietimme siis oikein hauskan illan muistellen menneitä, syöden ja saunoen. Toivottavasti me

serkukset pääsemme saman pöydän ääreen toistekin - näin ainakin päätimme tuolloin. Ja toivottavasti silloin ovat mukana myös ne, jotka eivät tähän ensimmäiseen tapaamiseen päässeet. Iloisiin tapaamisiin siis - ehkä jo ensi kesänä!

Anniina ja isovanhemmat. Vasemmalta Seppo Tervo, Anniina Heikkinen, Maija Tervo, Juhani Heikkinen, Annikki Heikkinen.
Kuva: Tarja Tervo-Heikkinen

Avan kaste. Vasemmalta Krista, Rosa, Sara, Mirka sylissä Ava, Antti ja Jyri.
Kuva: Tarja Tervo-Heikkinen

Serkusjoukkomme koostui Väinö Tervon ja Aina Elisabet Härkösen lasten perillisistä alenevassa polvessa. Väinö Tervo löytyy kirjasta Sotkamon Tervot ja lisäyksiä Jaalangan Tervosiin taulusta 257.

Kesä 2012 jatkoi iloisia tapahtumia

Nuorin tyttäremme Anniina pääsi ripiltä jo toukokuun viimeisenä sunnuntaina. Anniina pelaa jalkapalloa Kuopion Pallokissoissa, ja kesä on yleensä kiireistä sillä saralla. Tästä syystä joukkueen valmentajien toiveesta lähes koko joukkue osallistui hiihtolomariparille. Pääsimme siis juhlimaan rippijuhlia jo 27.5. Kuopion Alavan kirkossa. Päiväkin oli kaunis ja todella lämmin.

Iloiset juhlat jatkuivat heti kesäkuussa, kun kokoonnuimme sunnuntaina, kesäkuun 10. päivä,

yhteen juhlimaan vanhimman tyttäreni Mirkan ja hänen puolisonsa Antin tyttären kastajaisia. Toukokuun 3. päivänä syntynyt pienokainen sai kasteessa nimekseen Ava Minerva Antintytär Ollila. Näin sisarukset Rosa, Krista, Sara ja Jyri saivat pienen sisaren kaitsettavakseen. Ja kuin pisteenä iin päälle isäni, isoisämme ja isoisoisämme Seppo täytti heinäkuun viimeisenä päivänä 75 vuotta.

Perheemme sai vielä osallistua toiseenkin kastetilaisuuteen, kun jo 17.6. olimme todistamassa mieheni Timon pikkuveljen Tuomon ja hänen puolisonsa Sarin tyttären kastajaisia. Pieni neiti Heikkinen kastettiin Ella Evastiinaksi. Voinen siis aiheellisesti kysyä, voiko yhteen vuoteen enempää onnellisia juhlia edes toivoa?

Risto Tervonen – Vuoden isä 2011

Teksti ja kuvat: Mikko Tervonen, sukuseuran esimies

”Saanko istua, onko tämä joku pilasoitto?” kysyin vaistomaisesti, kun sosiaali- ja terveysministeriötä viime vuoden syksyllä soitettiin ja kerrottiin, että minut on valittu yhdeksi Vuoden isäksi. Olin tuolloin juuri tekemässä viimeistä työrupeamaa neuvolapäivillä Helsingissä ennen Espanjaan lähtöä. Tunteet heittivät laidasta laitaan, se oli erittäin voimakas ja häkellyttävä kokemus. Minulla oli

takana vuonna 2001 toteutunut avioero, kaksi vaikeaa työuupumusta, kaksi työpaikan vaihtoa, uuden ammatin opiskelu meneillään, mutta myös uusi avioliitto ja kaksi pientä lasta, kuvailee Risto ensi hetken tunnelmiaan yllättävän uutisen kuulemisen jälkeen.

Sosiaali- ja terveysministeriö on vuodesta 2006 lähtien myöntänyt Vuoden isä -palkinnon, jonka

Risto Tervonen Vuoden isä -palkintotaulun äärellä.

vuonna 2011 Riston lisäksi saivat tamperelainen Jaakko Basmakov ja oululainen Seppo Äijälä.

Kajaanista kotoisin oleva Risto kertoo hyvin rehellisesti ja avoimesti oman elämänsä mutkikkaita kiemuroita, epäonnistumisia ja uuden elämäntyylin rakentamista. Ensimmäisen avioliiton ja siinä syntyneiden lasten kohdalla Ristolla oli vahva kokemus siitä, että hän ei ollut valmis isyyteen. Elämässä työ, ura ja kaikki muu tuntui kiinnostavammalta. ”Mokasin isyyden alun”, hän toteaa ykskantaan. Vasta nyt, toisessa avioliitossa ja nuorimpien lasten myötä isyyden tuoma vastuu, ilo ja etuoikeus ovat sisäistyneet.

Tällä hetkellä Riston ”uraputki” on takanapäin, sosionomiopinnot ovat meneillään ja työ isyyden sekä perheiden parissa on tullut erittäin tärkeäksi. Tärkein Ristolle on kuitenkin oma perhe. Nykyisen puolison Einen kanssa on kaksi lasta, Olli 6 v ja Elsa 4 v. Lisäksi omat, äitinsä kanssa asuvat tyttöt Laura ja Annika sekä Einen tyttöt Emma, Ella ja Milla ovat monella tavalla elämässä mukana. Kun siihen lisätään vielä Millan esikoinen, voidaan hyvällä syyllä puhua suurperheestä.

Risto asui aikaisemmin Kajaanissa, jossa hän aloitti Mannerheimin Lastensuojeluliiton toteuttamassa hankkeessa isätoiminnan ohjaajana. Viime kesän Ylöjärvelle muuton jälkeen Risto on jatkanut osa-aikaisena samantyyppisissä tehtävissä. Lisäksi hän toimii Askelmerkki Oy:ssä. Tämä yritys tarjoaa kunnille mm. tukihenkilö- ja perhetyötä.

Risto puhuu ja toimii henkeen ja vereen toimivan, vastuullisen ja tasavertaisen isyyden puolesta. Hän ei arkaile sanoa sitä, että miesten, isien, on rohkeasti otettava oma paikkansa perheessä ja vanhemmuudessa.

Työssään Risto on usein nähnyt, miten vanhemmuus saattaa olla hukassa ja lapset joutuvat ottamaan sellaista vastuuta, joka ei heille mitenkään kuulu. Vanhempien tehtävä on luoda selkeät, johdonmukaiset ja toimivat säännöt,

huolehtia päivärutiineista, nukkumaanmenosta, läksyistä, ruoka-ajoista - rakentaa turvallinen arki. Jos omat voimavarat vanhemmuudessa alkavat ehtyä, silloin pitää rohkeasti lähteä hakemaan apua eikä odottaa, että joku sitä apua väkisin toisi. Risto näkee nimenomaan niin päin, että vahvuutta osoittaa se, kun uskaltaa myöntää tarvitsevansa apua ja lähtee sitä hakemaan. Risto korostaakin, että sosi-aali- ja terveystoimi on olemassa juuri sitä varten, että sieltä haetaan ja saadaan apua silloin, kun sitä tarvitaan.

”Varmaankin loppuelämäni joudun kipuilemaan tämän ristiriidan kanssa, jota ensimmäisen avioliiton kypsyvätön isyys ja nyt Ollin sekä Elsan kautta toteutunut isyys aiheuttavat”, pohtii Risto. Hän korostaa, että toisen avioliiton myötä löytynyt perhekeskeisyys, isyys ja tasavertainen kumppanuus ovat hänelle elämän tärkeimpiä perusasioita.

Risto on joutunut paljon miettimään myös suhdettaan vanhempiin lapsiinsa, heidän reaktioitaan ja oikeutettuja kommenttejaan isyyteen liittyen. Risto painottaa tasavertaista, samanlaista asennoitumista ja suhtautumista kaikkiin lapsiin. ”Olen tasavertaisen hankala kaikille lapsille”, hän naurahtaa.

Lopuksi Risto listaa vielä tärkeitä, toimivaan isyyteen liittyviä perustekijöitä: hyväksy itsesi sellaisena kuin olet, kannaa vastuu vanhemmuudestasi, ota rohkeasti paikkasi isänä perheessä, uskalla ottaa puheeksi vaikeatkin asiat, rakenna tasavertaisuus vanhempien kesken, hae tarvittaessa reilusti apua.

Risto, Elsa ja Olli ovat keskittyneinä Monopoly-peliin.

Japanin kukkulavuorilla

Teksti ja kuvat: Johanna Tervonen

Olen ollut lähetystyössä Japanissa Ev.lut. Lähetysyhdistys Kylväjän kautta maaliskuusta 2010 saakka. Japani on minulle tuttu maa jo ennestään, sillä olen aikoinaan ollut Japanissa vapaaehtoistyössä ja myös vuoden vaihtop opiskelijana yliopistossa. Saavuttuani Japaniin 2010 asuin ensin vuoden verran Kobessa, jossa kävin vielä kielikoulua. Japanin kieli on maailman vaikeimpia, joten haasteita siinä riittää varmasti koko elämän ajaksi. Viihdyn hyvin Koben kaupungissa, joka on maailmalle tullut tutuksi lähinnä vuoden 1995 maanjäristyksestä.

Maaliskuussa 2011 pakkasin tavaroitani muuttaakseni Okayamaan, jossa aloittaisin seurakuntatyön. Muistan vieläkin elävästi päivän, jolloin Koillis-Japanissa sattui maanjäristys ja tsunami. Ystäväni oli pakkausapuna, kun hän yhtäkkiä sai puhelun, että on ollut iso järistys. Avasimme heti television ja järkyttävät kuvat vyöryivät silmiemme eteen. 20 000 japanilaista menetti henkensä katastrofissa, ja vielä 1,5 vuotta järistyksen jälkeen valtava määrä ihmisiä asuu väliaikaismajoituksissa ilman tietoa siitä, pääsevätkö he koskaan palaamaan kotikyläänsä. Meillä Kobessa järistys ei tuntunut lainkaan eikä vaikuttanut suoraan elämään. Kobe sijaitsee noin 800 kilomet-

rin päässä tuhoalueelta. Ydinvoimaloiden ongelmat sen sijaan huolestuttivat, ja hetken aikaa puhuttiin mahdollisesta evakuoinnista Suomeen. Siltä kuitenkin vältyttiin, ja pääsin muuttamaan Okayamaan viikko katastrofin jälkeen.

Okayama on 700 000 asukkaan kaupunki Koben ja Hiroshiman puolivälissä. Kaupungin nimi tarkoittaa kukkulavuorta, ja niinpä täällä joka suunnassa näkyy vuoria. Japanilaisittain Okayama ei ole mikään iso kaupunki. Täällä on luonto lähellä eikä mitenkään ahtaan tuntuista. Asuintaloni vieressä on riisipello ja kasvimaata, ja lenkkeilymah-

Okayaman kukkulaseutua.

Johannan kotona Pizza&Bible-iltaa viettämässä.

dollisuudet ovat loistavat. Okayamaa sanotaankin usein suureksi maaseuduksi, maaseutua ja kaupunkia yhdessä sulassa sovussa.

Olen Okayamassa työssä Itä-Okayaman seurakunnassa. Siellä vedän mm. englannin ja suomen piiriä ja pidän nuorten kokoontumisia. Viime aikoina olen toiminut joskus myös kanttorina jumalanpalveluksissa. Olen mukana myös opiskelijatyössä paikallisen kristillisen opiskelijajärjestön kautta. Opiskelijat pitävät yliopistoillaan raamattupiirejä, ja silloin tällöin on leirejä ja muita yhteisiä kokoontumisia. Opiskelijoille on tosi tärkeää tavata toisia kristittyjä opiskelijoita, koska kristittyjä nuoria ei välttämättä aina omassa kotiseurakunnassa juuri ole. Nuorten tavoittaminen Japanissa on todella haasteellista, koska nuorilla on yleensä aina kiire opiskeluiden ja harrastusten kanssa. Nuorilla ei ole samalla tavalla aikaa kuin suomalaisilla nuorilla. Vedän muutaman kerran vuodessa nuorten leirejä, jotka kokoavat nuoria koko Länsi-Japanin evankelisluterilaisesta kirkosta. Nuorisotyö on iso haaste kirkossamme.

Viihdyn Japanissa hyvin, jollain tavalla siitä on tullut minulle ”toinen kotimaa”. Ruoka on hyvää ja puitteet elämiseen hyvät siinä missä Suomessa. Kuuma kesä ja talven kylmyys kyllä vaivaa-

vat. Kesällä lämpötila kohoaa yleisesti yli 35 asteeseen. Toisaalta taas talot ovat todella huonosti eristettyjä eikä ole mitään keskuslämmitystä, joten talvella lämpötila saattaa sisälläkin laskea lähelle nollaa. Kylmimmillään viime talvena taisi olla kolme astetta, kun aamulla heräsin. Tapana on lämmittää vain sitä huonetta missä ollaan, eikä lämmitystä pidetä yöllä päällä. Mutta moniin asioihin ihmeellisesti tottuu ajan myötä. Silti mikään ei voita Suomen kesää ja iloiten joka kesä palaan lomailemaan Suomen kotoisiin maisemiin perheen ja ystävien pariin.

Kukkivia kirsikkapuita Okayamassa.

Kerimäen Tervosten vaiherikasta historiaa

Teksti ja kuvat: Heikki Tervonen

Kerimäen Tervokset lienevät sukuseuran piirissä vähiten tunnettu haara. Toimittaja ja pappi Heikki Tervonen kävi tutustumassa heihin. Heidän sukujuurensa ulottuvat valtakunnan rajan taakse Ruskealaan ja Impilahdelle, ehkä Terijölle saakka. Kerimäkeläinen Pertti Tervonen kertoo sukunsa vaiherikkaasta elämästä.

Kerimäki on eteläsavolainen kunta Savonlinnan naapurina. Siitä on erotettu Savonrannan ja Enonkosken ja osaksi myös Punkaharjun kunnat. Ensi vuodenvaihteessa Kerimäki liitetään kunnallisesti Savonlinnaan. Paikkakunnan huomattavin nähtävyys on maailman suurin puukirkko. Ruskealan kunta sijaitsi luovutetussa Karjalassa Värtsilän ja Sortavalan välillä. Se tunnettiin ennen muuta kivistöiminnasta. Ruskealan marmoria on Pietarin Isakin kirkossa ja Talvipalatsissa sekä Helsingin Yleisradion vanhassa radiotalossa.

Impilahti oli rajakarjalainen kunta, joka tunnetaan sodanaikaisista taistelupaikoistaan, kuten Koirinojan mottitaisteluista. Ortodoksisia seurakuntia Impilahdella oli kaksi. Luterilaisella kirkolla oli Pitkärannassa rukoushuone.

Kerimäellä asuva yli 80-vuotias eläkkeellä oleva virkeä yrittäjä Pertti Tervonen syntyi Ruskealassa vuonna 1930. Hänen lapsuudenkodissaan oli kolme poikaa ja kolme tyttöä. Velipoika Veikko kuoli vuonna 1940 ja hänet haudattiin Ruskealan hautausmaalle kolme päivää ennen talvisodan päättymistä. Hautauspäivänä oli kova pakkanen. Sankarivainajat haudattiin ensin. Heidän haudallaan ammutut kunnialaukaukset säikäyttivät lapsia. Kohta tämän jälkeen tuli rauha, mutta se merkitsi ruskealalaisille kodin ja kotiseudun menetystä.

Isä ja setä huutolaispojiksi

Pertin isä oli syntynyt Impilahdella Koirinojan kylässä. Perheessä oli seitsemän lasta. Isän isä välitti tavaraa Pietarista Laatokan rannan paikkakunnille sekä Karjalan tuotteita Pietariin. Hänellä oli 40 proomun ”laivasto”. Yhdellä kauppareissulla hä-

net murhattiin eikä häntä koskaan löydetty.

Tervosten kotiin ilmestyi Mustonen-niminen saarnamies. Tämä ja leskiäiti rakastuivat toisiinsa. Mustonen asetti kuitenkin ehdon: tytöt saivat jäädä taloon, mutta poikien oli muutettava pois. Niin pojat Albert ja Alvari lähetettiin maailmalle. Pertin isä Albert oli kaitoistavuotias ja pikkuveli Alvari vain kuusivuotias. Heidät myytiin irtolaislapsina työvoimaksi. Albert lupasi pikkuveljelleen, ettei jättäisi tätä. Siksi pojille oli vaikea löytää töitä. Pertin isä olisi kyllä kelvannut, mutta kuusivuotiaasta Alvarista ei ollut apua. Pojat olivat töissä 14 talossa.

Pertin isästä tuli vuonna 1929 Jaakkiman Kortelan kylään kauppias Kormanon renki. Lempi syttyi hänen ja talon Beata-tyttären välillä. Beata tuli rasakaaksi. Näin Pertti sai alkunsa. Beatan äidin mielestä nuorella perheellä piti olla lapsen synnyttyä oma koti. Näin hän tavallaan ajoi vävynsä etsimään työtä. Isä päätyi Ruskealan marmorikaivokseen. Nuoripari muutti vuonna 1930 tehtaan vieressä olleeseen 20 neliön ruokatupaan, jonne kuului seinän takaa koneitten jyske.

Isä Ruskealan tehtaalla

Tehtaan konttoripäällikkö Torsten Drake huomasi isän vaimon odottavan lasta. Hän sanoi, että perheelle piti rakentaa talo. Drake ylensi isän työnjohtajaksi ja rakennutti 50 neliön mökin. Pertti syntyi siinä kesällä 1930, ja muutkin sisarukset syntyivät siinä lukuun ottamatta Railia.

Työnjohtajasta isä ylennettiin uunimestariksi. Talvisodan sytyttyä isä joutui rintamalle, mutta vuodenvaihteessa hän palasi Ruskealan tehtaalla olevien venäläisten sotavankien vastuuhenkilöksi. Rauhan tultua piti kaikkien poistua Ruskealasta. Tervosten perhe lähti kohti Kiteetä. Aamulla oli pakkasta yli 40 astetta. Isä oli rakentanut rekeen heinäpaalista tunnelin, jonne hän hautasi äidin, velipojan ja Terttu-siskon. Äiti odotti lasta. Aarne tuli juoksemalla reen perässä. Velipuoli Valentin hukkui 15-vuotiaana. Kuolema korjasi myös veljessarjan vanhimman, Aarne-veljen.

Juho Tervosen perhe vuonna 1916 Impilahden Koirinojan kylässä. Vasemmalta: Lyydia, Bertta, äiti Anna, omaa sukua Hämäläinen, Valentin (hukkui Laatokkaan), Alvari, Aarne, isä Valenti, Martta ja Albert.

Isä oli pannut evakkomatkalla Pertin istumaan kiikkutuoliin kuorman päälle. Mutta Pertti oli nokkela poika, hyppäsi alas ja juoksi hevosen perässä. Hevonen pysähteli monta kertaa, koska tiellä oli paljon kuolleita lehmiä. Sotilaat siirsivät niitä syrjään. Monet elossa olevat eläimet olivat niin huonossa kunnossa, että sotilaat joutuivat ampumaan ne. Tiet olivat kapeita, joten evakkokuorma joutui kulkemaan raatojen välitse.

Tervokset saapuivat Kiteen kirkolle. Kirkko oli kokoontumispaikkana. Siellä ei ollut heille muuta tilaa kuin yhden penkin nurkka. Aivan Pertin vieressä muuan äiti synnytti kivilattialla. Kiteeltä Tervosten tie jatkui Kesälahden Hummovaaraan. He tulivat Kainulaisen taloon, jonka lähellä on ns. Lönnrotin petäjä. Sen juurella runonlaulaja Juhana Kainulainen oli laulanut Elias Lönnrotille. Isän ystävä Johannes Jantunen oli järjestänyt majoituksen Kainulaisen talon yläkertaan. Kummallakin perheellä oli käytössään 16 neliön kamari, jossa ei ollut keittomahdollisuutta. Keittämiset piti tehdä talon keittiössä.

Karjalaan ja takaisin

Keväällä Tervosten matka jatkui Kerimäen Ruokojärven kylään. Siellä Ruskealan Marmori Oy oli

aloittanut pienimuotoisen teollisuustuotannon jo vuonna 1936. Tämä sisaryhtiö sulautettiin Ruskealan Marmori Oy:hyn vuonna 1944. Isä jatkoi tehtaan vastuullisissa tehtävissä. Syksyllä 1940 syntyneessä Railissa todettiin aivokuume, joka aiheutti kehitysvamman. Vuonna 1941 perhe muutti Ruskealan Marmorin taloon. Jatkosodan syttymisen jälkeen isä sai lähteä käynnistämään Ruskealan tehdasta, mutta perhe sai luvan mennä sinne vasta keväällä 1942. Sieltä oli jälleen lähdettävä evakkoon syksyllä 1944.

Isä kuoli vuonna 1957 vain 53-vuotiaana. Hän oli armoton tupakkamies. Hän oli aloittanut tupakoinnin jo kahdeksanvuotiaana. Lääkäri, hänen sotakaverinsa, sanoi hänelle: ”Kuule Albert, jos et lopeta tupakointia, kuolet ennen aikaan.” Isä vastasi: ”Joskus täältä on lähdettävä. Ei ole väliä, lähtee kirkkain vai savuisin keuhkoin.” Hän kuoli keuhkosityöpään. Äiti Beata eli vuoteen 1986.

Matkaselän kauhea pommitus

Pertti oli liittynyt Kerimäellä vuonna 1941 sotilaspoikiin. Kun hän muutti takaisin Karjalaan, hän liittyi myös siellä sotilaspoikiin. Sotilaspojissa hän joutui tehtäviin, jotka eivät kuuluneet 12-vuotiaille.

Ruskealan Tervosia vuonna 1938. Istumassa Anna Tervonen ja Martta Turunen, omaa sukua Tervonen. Seisomassa Albert ja Alvari, joka kaatui vuonna 1940.

Vuonna 1943 Matkaselän pommitus aiheutti hirvittävää tuhoa pommien osuessa junaan. Sotilaspojat komennettiin sotapoliisien avuksi. Tehtävänä oli kerätä ihmisten osia ja viedä ne teltaan, missä ammatti-ihmiset lajittelivat ne. Kuuden pojan Orsakkalan ryhmässä Pertti oli ainoa, jonka hermot kestivät. Muut pojat olivat lähteneet itkien pois. Ketään ei työhön pakotettu.

Illalla Pertti teki lähtöilmoituksen, mutta sotapoliisi komensi hänet vielä kiertelemään kanssaan ympäristöä. Korkeassa kuusessa roikkui jotain. Sotapoliisi kehotti Perttiä hakemaan sen. Niin hän kiipesi kymmenen metriä korkealle ja löysi sieltä ihmisen suolen pätkät. Ne hartioillaan hän laskeutui alas.

Sotilaspojissa Pertti harrasti urheilua ja kuului Sortavalan sotilaspiirin sotilaspoikien mestaruusjoukkueeseen. Hän oli moniottelija, joka innostui myös nyrkkeilystä.

Ryssittely loppui lyhyeen

Rauhan tultua syksyllä 1944 Ruskealan Marmorin isännöitsijä ilmoitti, että Pertin piti viedä Ruskealan Marmorin lehmät Kerimäelle. Hän lähti matkaan tilanhoitaja Matti Sorsan, tämän vaimon Siirin ja apulaisen kanssa. Tervosten kaksi lehmää kuuluivat 44 lehmän joukkoon. Kiteellä oli ensimmäinen lypsy- ja huoltopaikka, mutta joukossa oli niin huonokuntoisia lehmiä, että oli pakko pitää ylimääräinen yöpyminen Raikuussa.

Matkalla he saivat viestin, että Kerimäen kirkolle oli järjestetty Ruskealan Marmorin karjalle laidunaitaus. Karjan hoitajat joutuivat käymään lypsämässä lehmät kuukauden ajan Ruokojärven kylältä saakka. Pertti Tervosen nykyinen kotitalo on tuolla entisellä karjan laidunmaalla. Sen osoitekin on Lypsyahontie.

Uusi kotipaikkakunta sotien jälkeen oli Ruokojärvellä. Pertti kävi jatkokoulun. Häntä kiusattiin ”ryssäksi”, mutta kiusoittelu loppui lyhyeen, kun hän antoi nyrkkiensä puhua. Hän sai koulussa arvostusta, kun oli hyvä urheilussa ja matematiikassa. Koulun jälkeen hän pyrki kauppaoppilaitokseen ja pääsi sinne. Mutta kun koulu olisi pitänyt aloittaa, isä ilmoitti, että poika jää hänen kaverikseen tienamaan leipää perheelle. Velipoikakin olisi halunnut kouluun, mutta isä tyrmäsi sen. Veli oli innostunut sähköalasta. Hänestä tuli Ruskealan Marmorin sähköasentaja. Myöhemmin hän siirtyi Punkaharjun vaneritehtaalte ylissähköasentajaksi, josta jäi eläkkeelle.

Perustettiin kuljetusliike

Pertistä tehtiin 18-vuotiaana Ruskealan Marmorin Oy:n aputyönjohtaja. Sotaväkeen lähtiessään hänellä oli jo työnjohtajan vakanssi. Hän vastasi Ruskealan Marmorin rakennus- ja myös kuljetuspuolesta yhdessä ylityönjohtajan kanssa. Hänen vastuullaan oli 145 henkeä. Kun ylityönjohtaja kuoli, Pertti siirrettiin hänen paikalleen. Pertin palttua siviiliin vastuu kasvoi entisestään. Kuljetuspuolella esiintyi ”työntekijäkitkaa”. Kaikki tuotteet piti kuljettaa kuorma-autoilla Silvolaan asemalle, jossa ne lastattiin rautatievaunuihin. Kun ”poliittinen tilanne oli silloin se mikä oli”, kuljetus tajuttiin ”herkäksi paikaksi”, jonka avulla koko tehtaan toiminta voitiin panna sekaisin.

Isännöitsijä Erkki Nousiainen antoi Pertille vuonna 1953 tehtäväksi järjestää kuljetuspuolen

Tervosen perhe Kerimäellä vuonna 1948. Suluissa syntymävuosi. Edessä: isä Albert (1904), lapset Raili (1940), Terttu (1937) ja äiti Beata, omaa sukua Kormano. Takana: Pertti (1930), Ritva (1935), Aarne (1933) ja Pentti, Alvarin poika (1932). Tervokset asuivat Kerimäen Ruokojärvellä 1940 - 1941 ja vuodesta 1944 eteenpäin. Sitä ennen he asuivat entisessä Ruskealan pitäjän Otrakkalan kylässä nykyisessä luovutetussa Karjalassa vuosina 1929 - 1940 ja edelleen vuosina 1942 - 1944.

toiminta häiriöttä. Pertillä oli ollut tehtaan autoilijoitten lisäksi kaksi yksityistä autoilijaa. Hän kysyi näiltä, olivatko he valmiit perustamaan kuljetusliikkeen, joka hoitaisi Marmorin kuljetukset. He lupasivat miettiä. Lopulta he sanoivat hyväksyvän ehdotuksen, mutta sillä ehdolla, että Pertti tulisi mukaan. Tämä tajusi, ettei ollut mahdollista istua kahdella pallilla. Mutta hän jäi miettimään asiaa. Hän kertoi asiasta isännöitsijälle. Tämä jätti ratkaisun patruunalle, tuomari Björnbergille, joka asui Myllykoskella. Tämä hyväksyi suunnitelman. Hän omisti tehtaan.

Näin perustettiin MTM-autoilijat (Makkonen-Tervonen-Mutikainen). Ammattiosasto reagoi voimakkaasti siihen. Pääluottamusmies uhkasi pysäyttää koko tehtaan. Tiukoissa neuvotteluissa sovittiin, että yhtään kuljettajaa ei sanota irti. Tehtaan neljälle kuljettajalle järjestettiin paikka uudessa yrityksessä. Muut neljä sijoitettiin muihin tehtäviin tehtaalla. Yritys osti useita uusia kuorma-autoja.

Uudessa järjestelyssä kuljetukset sujuivat hienosti. Työtehon noustua yritykselle eivät enää riit-

täneet tehtaan kuljetukset, vaan toimitettiin mm. tukkukauppiaiden tavaraa maakuntiin.

Merenalainen kallioluola ja metrotunnelia

Pertti oli perustanut serkkupoika Pentin kanssa vuonna 1954 Maansiirto P & P. Tervosen. Kun Pertillä oli paljon muuta puuhaa, serkku hoiti sitä. Maansiirtokoneella oli niin paljon töitä, että TVL:n mielestä heidän piti laajentaa toimintaa. Mietittiin erilaisia ratkaisuja. Lopulta jäi ainoaksi vaihtoehdoksi, että Pertti sanoutuisi irti tehtaan palveluksesta 1.1.1959. Hän siirtyi maansiirto- ja kuljetusliikkeen palvelukseen. Sen toiminta laajeni laajenemistaan. Ruskealan Marmorin pyysi Perttiä konsultoimaan, kun tehtaassa tehtiin pohjatöitä.

Noihin aikoihin kunnat halusivat eroon hoidossaan olevista teistä, mutta ennen kuin valtio otti ne vastaan, niiden ojitus ja pinta piti saattaa vaadittuun kuntoon. Niissä tehtävissä yrityksen koneet työllistyivät useiden vuosien ajan Kerimäen ja Enonkosken alueilla.

Outokumpu Oy pyysi vuonna 1965 Tervosten

maansiirto- ja kuljetusliikettä louhimaan Suomen kaikki minimalmiot. Ensimmäinen kohde oli Virtasalmella, seuraava Taipalsaarella ja Puumalassa. Tavaraa lähti päivittäin 15 rautatievaunua Harjavaltaan ja 12 rekka-autollista raakamalmia kohti Virtasalmea. Pertti hoiti talous- ja konttoritehtävät itse. Myös Toijalan Kylmäkoskelta oli löydetty malmia, ja sekin hoidettiin.

Pertti ja serkkupoika Pentti Tervonen tekivät vuonna 1970 kuljetussopimuksen Vesto Oy:n kanssa. Se antoi liikkeelle kuormausta ja kuljetuksia Porvoossa Neste Oy:n merenalaisella miljoonan kuution kallioluolalla, Kotkan Mussalon 300 000 kuution kallioluolalla, Vuosaaren 300 000 kuution kallioluolalla, Haminan satama-alueen peruskorjauksessa ja Helsingin metrotunnelin 3,5 kilometrin osuudella.

Tapaturma vei serkkupojan

Sitten Pentti kuoli onnettomuudessa Pyhäsalmen kaivoksessa 5.8.1974. Pentin äiti Aili oli mennyt uusiin naimisiin. Pentti ei ollut hyväksynyt uutta isää vaan oli muuttanut Pertin kotiin asumaan. Pentti oli tullut tavallaan vuonna 1940 kuolleen veljen tilalle. Pertillä oli jopa parempi suhde Penttiin kuin omaan veljeen. Pentti oli korvaamaton myös Pertin yritystoiminnassa. Hän vastasi kaluston huollosta Pertin saadessa keskittyä taloudelliseen vastuuseen ja konttorihommiin.

Tapaturman sattuessa Pertin ja Pentin maansiirto- ja kuljetusliikkeellä oli kahdeksan työmaata eri puolilla Suomea. Outokumpu Oy:n kanssa oli tarkoitus siirtää Pyhäsalmen kaivoksella 100 000 kuutiota louhensiirrosta sadan metrin syvyydeltä maan pinnalle. Pentti ei ollut pitänyt kunnon kesälomaa kymmeneen vuoteen. Vuonna 1974 Pertti sopi Pentin kanssa, että tämä pitäisi kesäloman heinäkuun neljännestä päivästä elokuun viidenteenä päivään. Mutta Pentti ilmestyi elokuun viidentenä päivänä konttorille ja sanoi, että hän ei enää pidä lomaa vaan lähtee Pyhäsalmele.

Sitten Pertille ilmoitettiin autoradiolla, että Pyhäsalmele oli sattunut tapaturma, jossa Pentti oli kuollut. Pertti ajoi kotiin ja kertoi onnettomuudesta vaimolleen Ellille ja Pentin vaimolle Eilalle. Sen jälkeen hän kiirehti Pyhäsalmele. Hän soitti matkalla ja kysyi, missä Pentin poika Ari oli. Ensin hänestä ei tiedetty mitään, mutta sitten ilmoitettiin, että hän löytyi korjaamolta kauhan alta.

Pyhäsalmele sata metriä korkea seinämä oli sortunut. Pentti oli kiirehtinyt pelastamaan autoa. Hän ja auto jäivät valtavan kivikasan alle.

Pertti ajetaan konkurssiin

Pentin kuolemaa seurasi toinen onnettomuus: konkurssi 20.10.1976. Tervosten maansiirto- ja kuljetusliike oli menestynyt hyvin. Verottajan kanssa oli sovittu ns. sulkutilistä, jonne sai laittaa vuosittain rahaa hyvästä tuloksesta. Kun sulkutili purettiin, rahat käytettäisiin liikkeen kehittämiseen ja kaluston uudistamiseen. Loppiaisena 1974 sulkutili purkautui. Purkautuva kolmen miljoonan markan summa käytettiin uusiin kalusteisiin, jotka maksettiin käteisellä. Se oli Pertin mukaan hänen elämänsä suurin virhe. Samaan aikaan tehtiin kolmen miljoonan markan pitkäaikainen velka.

Kohta Pentin hautajaisten jälkeen verohallituksesta tuli kirje, jossa pyydettiin seikkaperäinen selvitys liikkeen omaisuudesta viiden päivän sisällä. Suoritettaisiin yksityinen verotarkastus. Kuu-kauden kuluttua tuli kirje, jossa ilmoitettiin, että koko kalusto pantiin hukkaamiskieltoon. Pertti pyysi saada aloittaa omalla toiminimellä liikeyritystä, mutta siihen tuli kielteinen päätös. Hän valitti, mutta valitus hylättiin.

Pertti meni Helsinkiin verohallituksen pääjohtajan Mikko Laaksosen puheille. Tämä sanoi, ettei hän nähnyt mitään järkeä, että Pertti Tervonen jatkaisi liiketoimintaa. Pertti tajusi, että hänelle jäisi jäljelle vain konkurssin vaihtoehto. Hän hoiti kuitenkin työmaat päätökseen ennen kuin haki yrityksensä konkurssiin vuonna 1976. Hän sai kantaa velkareppua 32 vuotta. Hän vapautui veloista vasta viisi vuotta sitten.

Avioliiton pelisäännöt

Pertti meni avioliittoon Elli Kuparisen kanssa vuonna 1952. Pertin mukaan avioliittoon mentäessä pitää sopia pelisäännöt. Elli ja hän sopivat, että he eivät puuttuisi toistensa töihin, mutta kun he tarvitsisivat apua, ensimmäiseksi turvauduttaisiin puolisoon.

Ellin ja Pertin mennessä naimisiin oli Elli sanonut, että hän haluaa lasten kasvettua oman työn. Kerimäen kunnalta ostettiin maapala huoltoasemaa ja kahviota varten. Elli hoiti ”Ellin Essoa” aina vuoteen 1992, jolloin hänen terveytensä lopullisesti petti. Sen jälkeen se siirtyi Olli-pojan

omistukseen. Elli toimi myös pyhäkoulunopettajana vuosina 1946 - 1960.

Ellille ja Pertille syntyi neljä poikaa. Vanhin Timo toimii kansainvälisissä myyntitehtävissä. Mauri on pappina Jyväskylässä. Hän on väitellyt teologian tohtoriksi renqvistiläisyydestä. Olli omistaa huoltoaseman, mutta toimii itse vakuutus-alalla. Matti on graafisen alan insinööri. Lastenlapsia on kymmenen. Heistä yksi, Johanna Tervonen, toimii Kylväjän lähetystyöntekijänä Japanissa.

Konkurssin jälkeenkin Pertille tekivät työtarjouksia mm. Kivenkaivaus Oy Varkaudesta, Pekka Niska Oy, Louhintaliike Nykänen Ky ja Linnanrengas Oy. Ellin sairastumisen jälkeen Pertti siirtyi ”munkin paistajaksi”. Hän on myös laajentanut huoltoasemaa ja rakennellut nykyistä kotiaan. Elli kuoli marraskuun 3. päivänä 2010.

Pertin mielestä pitää olla kolme eri työtä meneillään. Ihminen sammuu muuten kokonaan. Ruokojärven talon yhteydessä on verstaas, jossa syntyy puisia valokuvakehyksiä, lastensänkyjä, kehoja, katiskoita ja paljon muuta. Talvella ehtii pilkille. Lapset ja lastenlapset antavat sisältöä elämään. Katse kääntyy myös taaksepäin. Hän muistelee mummonsä kertoneen, kuinka tämä oli käynyt tapaamassa Terijoen Tervosia ja miten siellä oli Lyydia-nimen tyttö, niin kuin hänellä itselläänkin.

Pertti ja Elli Tervosen poika Olli on syntynyt 1957. Hänellä on vaimo Raija ja lapset Teemu ja Tiia. Raija tuli Ellin avuksi pitämään huoltoasemaa ja kahvilaa 1992. Tiia on lunastanut vanhan kotipaikan Porolan Louhella. Teemu asuu Lappeenrannassa.

Mauri on kiinnostunut Tervosen sukuseurasta, vaikka siihen ei ole ollutkaan yhteyksiä. Ruskealassa hän ei ole käynyt ”kurjuuden harrastamis-keikalla”. Ollin toinen nimi on Albert, joka oli myös ukin nimi. Myös Teemun toinen nimi on Albert.

Pertti Oroa auttamassa

Pertti oli mukana Parikkalassa toimivan Oronmyllyn toimintakeskuksen alkuvaiheissa. Toiminnanjohtaja Mauri Tiilikainen soitti hänelle vuonna 1962 ja ilmoitti, että Kansan Raamattuseura saa todennäköisesti laajan maa-alueen leirikeskusta varten Parikkalasta. Hän kysyi, oliko Pertti valmis

tekemän siellä maansiirtotyöt. Tiilikainen tuns Pertin, kun tämä oli ollut järjestämässä Kerimäellä Sanan elopäiviä.

Seuraavaksi Antti Aaltonen soitti Orolta. Päätettiin, että Pertti tulisi käymään siellä. Myös Mauri Tiilikainen oli paikalla. Sovittiin, että Pertin yritys ryhtyisi maansiirtotöihin ja Orolla tehtäisiin maansiirtosuunnitelma. Kun Pertin koneet saapuivat, ne eivät päässeet Oron lahjoittajan Aate-Pekka Anttonen uutta kotia kauemmaksi, sillä tie oli niin huono. Ensin oli levennettävä ja korjattava tie. Perillä kävi ilmi, ettei ollut maansiirtosuunnitelmaa. Pidetettiin pikaneuvottelu. Mm. harjun päälle tasoitettiin avara laani, jossa nykyisin ovat Jyväkirkko-ruokalarakennus, autopaikat, Antintalo jne. Nuotiopaikkaa laajennettiin ja koverrettiin. Myllylammien rannasta tehtiin harjulle tienpohja, johon rakennettiin myöhemmin portaat. Pertin koneet olivat Orolla töissä monta päivää.

Sitten Mauri Tiilikainen soitti jälleen ja kertoi, että Orolle aletaan rakentaa. Sovittiin, että Kerimäellä ryhdytään keräämään tukkeja. Kahdeksaan kylään järjestettiin tukinkeruuhenkilöt. Neljä kuorma-autoilijaa kuljetti tukit Parikkalaan sahalle. Sieltä ne vietiin sahattuna tavarana Orolle.

Pertin toimesta oli aloitettu Kerimäellä vuonna 1953 kirkkokyydit kyliltä. Kuorma-autolla käytiin myös Orolla, samoin Saaren orpokotijuhlilla. Tervoset kävivät Orolla myös omalla autolla. Kaksi Pertin ja Ellin poikaa on käynyt rippikoulun Orolla, samoin lapsenlapsi Johanna.

Pertti muistelee, että ennen saatiin nuoret mukaan. Hän pohtii, millä ihmeellä nykyihmiset ja erityisesti nuoret ja lasten vanhemmat saataisiin tajuamaan, että lapsille ja nuorille tarjottaisiin muutakin kuin ”yhteen tauluun töllöttämistä”. Oronkin pärjäämisestä hän on hieman huolissaan.

Pertti koki herätyksen

Pertti olisi tuskin ollut kiinnostunut Oronmyllystä, ellei hänen elämässään olisi tapahtunut käänne jo syksyllä 1946. Silloin Jumala tarttui hänen elämänsä. Hän koki herätyksen, jota hänen äitinsä oli kauan rukoillut.

Vaikka kaikki näytti ulkonaisesti olevan hyvin – olihan hänellä vakituinen työpaikka ja hyvä koti – jotain puuttui. Hän antoi elämänsä kokonaan Jumalalle ja uskoi, että Jeesus Kristus on kuollut hänen syntiensä tähden. Hän tajusi, että hän oli vel-

kaa tästä suuresta rakkauden osoituksesta sen, että hän antaa koko elämänsä Taivaallisen Isän käyttöön. Äiti oli iloinen ja onnellinen huomattessaan, että hänen rukouksensa oli kuultu.

Pertin suhde arkielämään muuttui. Hän tunsu suurta vastuuta niistä ihmisistä, joita hän päivittäin kohtasi. Hän tahtoi omalla arkisella käytöksellään osoittaa heille, että hekin olivat Jumalan lapsia omalla paikallaan. Työmaalla ja oman uran kehityksessä tapahtuneet asiat olivat varmaankin uuden elämäntapsomuksen tuomaa siunausta.

Huoli kotikylän pojista ja nuorista nousi sydämen asiaksi. Pertti perustikin Ruokojärven pitkänomaiseen kylään kaksikin poikakerhoa. Toinen oli Erä-Pojat, toinen Erä-Veikot. Hän piti myös nuorisokerhoa. Kun Kerimäen seurakunta järjesti poikaleirin vuonna 1950, se kutsui Pertin mukaan.

Kun toimittaja Ensio Lehtonen alkoi pitää Kerimäellä suuria lastenleirejä, Pertti auttoi valmistelu- ja kuljetustöissä. Sittemmin ”Ensio-sedän” leirit siirrettiin Uukuniemelle ja sitten Orolle. Kerimäellä pidettiin myös nuorten kirkkopäiviä, Sanan elopäiviä ja Kirkon nuorisopäivät. Savonlinnan esikuvan mukaan Kerimäelle saatiin miestenpäivät. Pertti järjesti Ruokojärvelle omatkin miestenpäivät. Pertin mielestä elettiin ihmeellistä aikaa, sillä palvelu-alttiutta oli paljon.

Erä-Veikkojen kokoukset pidettiin Laikahon talossa, jossa koulukin toimi. Talon emäntä ihmetteli, kuinka Pertti sai pojat herrasmieheiksi, kun opettajalla oli joskus suuria vaikeuksia saman joukon kanssa. Pertti vastasi: ”En minä, vaan meidän suuri johtajamme tuolla ylhäällä.”

Nälkää Sotkamossa

Teksti ja kuva: Väinö Tervo, Jyväskylä

Kuva nälkään kuolleiden muistomerkkin paljastamistilaisuudesta. Kuvassa sivuttain, etualalla vasemmalla opettaja J A Tervo.

Kajaani-lehden artikkeli 23.8.1938 kertoo seuraavaa:

Sotkamossa elokuun lopulla vuonna 1938 pidettyjä seurakuntajuhlia vietettiin juhlallisesti purettuna, vanhan kirkon 200-vuotistaipaleen ja unoh-

dettujen vainajien muistoksi. Tilaisuudessa olivat läsnä hiippakunnan piispa Mannermaa ja tuomio-kapitulin asessori Peltonen sekä lähiseurakuntien pappeja.

Seurakuntajuhlien yhteydessä vihittiin kirkkotar-

hassa vanhan kirkon paikalle ja hautausmaalle nälkään kuolleiden ja tuntemattomien vainajien haudalle pystytetty muistomerkki. Molemmat muistomerkit on suunnitellut sotkamolainen arkkitehti Ulla Lukkari. Varojen vähäisyydestä johtuen arkkitehdin suunnitelmia ei ole voitu täydellisesti toteuttaa. Patsaat ovat valmistaneet kivityömiehet Juho Kivioja ja Matti Lukkari.

Vihkiäistilaisuudessa hautausmaalla pidetyissä puheissa päähuomio kohdistettiin vuosina 1867-68 nälkään kuolleisiin ja unohdettuihin. Näinä vuosina kunnan 6000 asukkaasta kuoli 1300 henkilöä. Sotkamon seurakunnan seppelleen muistomerkille tilaisuudessa laskivat rovasti Janhonen ja opettaja J A Tervo.

Tervo-Tervonen sukukokouksen ohjelmaan vuonna 2011 Sotkamossa kuuluivat käynnit sankarihaudalla ja nälkään kuolleiden muistomerkillä. Ele oli kaunis ja sukuseuran puheenjohtaja piti asialliset puheet. Nälkään kuolleiden haudalla pitämässään puheessa Mikko Tervonen nivoi hienosti yhteen nälkään nääntyneiden ajan ja yltäkylläisen nykyajan.

Monenlaista ahdinkoa

Sotkamon Historia –kirjassa (Jorma Wilmi, 1997) paneudutaan kattavasti Sotkamon kunnan nälkä- ja kato vuosiin. Kirjan mukaan suuria kuolovuosia ovat olleet vuodet 1695 - 1697 sekä vuoden 1708 kato, vuoden 1710 ”rutto syxy” ja vuodet 1742 - 43. Suuriin kuolleiden määriin on syynä olleet oikukkaat säät. Näinä vuosina pitäjän väkiluku putosi 60 prosenttia. Mikkelistä vuonna 1696 seuraavan vuoden mikkeliin haudattiin tilastojen mukaan reilut 1500 nälän ja tautien näännyttämää henkilöä, mikä merkitsi suunnilleen puolta noin 3000 asukkaan väkimäärästä.

Vuonna 1708 koettiin tuolloin viljaruosteena tunnettu vitsaus ja väestön keskuuteen levinnyt rutto. 1740-luvun alkupuolella kato- ja sota-

aikojen vuoksi levisivät kuumetaudit. Vuosina 1763, 1791, 1803, 1808 - 1809 ja 1832 - 33 kuolleisuus ylitti syntyneiden määrän. Kuolleisuuden syiksi kirjassa luetellaan mm. iso- ja tuhkarokko, punatauti, kuume- ja hermotaudit.

Se oli sitä petäjäleivän aikaa

Isäni Kusti Tervon ja hänen veljiensä keskusteluisa viitattiin usein puutteeseen, jota Koivistonniemen torpassa koettiin erityisesti sisällissodan jälkeen. Setäni Heimo oli kiintoisa kertoja. Hän sotkamolaisen murteen jo unohtaneena kertoi ensimmäisistä työkokemuksistaan Juholankylän taloissa. Veljekset hyvin muistivat ajan, jolloin kotonä käytettiin pettua leivässä rukiin jatkona. Näin Heimo kertoo siitä, kuinka Tervonen antoi leipää Tervolle - kumpikin tietämättään Jaalangan haaran sukulaisia.

"Se oli sen kansalaissovan jälkeeseen yhteiskuntaan vai olikohan jo kahenkympmenen vuojen puolella, nin äeti sannoo mulle, että leippää ei oo yhttään, että käy Komulan emännältä pyytämässä, että saattaa iltaleippää.

No minä menen Komullaan. Komulan emäntä sanoo: hän ei tällä viikolla leivo, jotta heillä on niin vähä leippää, että hä ei nyt antasi, että käy toisen kerran, ko hään leippoo, tai sitten jää vanahaa leippää, jotta kun on leivottu, mutta mene ja käy Keskitalon emännältä. No minä viton Keskitalloon ja emäntä onkin rappusilla, nin minä sanon sille, että niin jotta Komulan emäntä laitto leivän hakkuun. No siinä se äemisty se vanaha mummu, no tuo oli tuo Keskitalon emäntä, nin se äemistellee että Komullaan leivän hakkuun. No niin se sano emäntä, että antakaa leipää, no niin se siinä valakesi vasta, että kyllä minä leivän ittelleni, enkä Komulan emännälle haen, että no sitten se sano, että pittää antaa. Eihän ne leivättä heittännä koskaan, kun oli Juholankylän talosta leippää hake-massa, kyllä ne leivän anto aena."

Poistettu

Poistettu

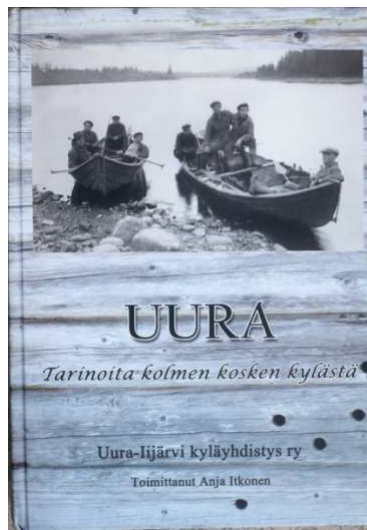
Kirjaesittely Tarinoita kolmen kosken kylästä

Teksti: Kirsti Tervo, Kuopio; kuvat: Timo Tervo, Kuopio

Uura - tarinoita kolmen kosken kylästä. Toim. Anja Itkonen. Uura-Iijärvi-kyläyhdistys ry. 2012. 564 s.

Jos haluat kurkistaa siihen maailmaan, jossa monet Tervoksetkin ovat Paltamon Uuralla eläneet, saat huikean hyvän mahdollisuuden lukemalla kesällä ilmestynyttä Uuran kyläkirjaa. Uura-Iijärvi-kyläyhdistys on tarttunut valtaavaan keräys- ja kirjoitustyöhön vuonna 2007 tavoitteenaan Uuran kyläperinteen tallentaminen. Erityisesti on pyritty säilyttämään ennestään tallentamatonta tietoa.

Työtä on tehty neljä vuotta Paltamon kansalaisopiston kyläkirjapiirissä opiston rehtorin Paavo Nuortimon ohjaamana. Kirjassa on muisteluja, haastatteluja, tietoa asiakirjoista, lehdistä ja muista lähteistä. Kirjaan on saatu runsaasti valokuva-

aineistoa sekä tietoja talojen historiasta entisiltä ja nykyisiltä uuralaisilta. Pääasiassa valokuvien hankinnasta ja käsittelystä on vastannut Matti Seppänen ja talotietojen tarkentamisesta, tietojen hankinnasta vanhoista kirkonkirjoista ja aineistosta koostuvien tekstien kirjoittamisesta Rauni Seppänen. Kyläkirjan toimittamisen on hoitanut uuralaissyntyinen toimittaja Anja Itkonen, jonka omiakin tekstejä on kirjasta luettavissa.

Kirjan tekijät ovat päässeet tavoitteeseensa: kirja on melkoinen järkäle tallennettua Uuran kylän perinnettä, muistitietoa, kertomuksia ja historiaa nykyisille ja tuleville polville. Kiitos uuralaiset!

Kirjan tekoon osallistuneita henkilöitä kirjan julkistamislaisuudessa Uuralla 21.7.2012. Matti Seppänen toinen vasemmalta ja Anja Itkonen kolmas vasemmalta.

Oulun Lasaretinsaari

Teksti: Kirsti Tervo

Lasaretinsaari iltavalaistuksessa kuvattuna Oulujoelta päin.

Kuva: Wikipedia/Estormiz

Sukukokouksen 2012 ohjelmaan kuului kierros kokouspaikan ympäristössä paikallisen oppaan Pekka Hakaheimon seurassa. Kiertelimme Oulun Lasaretinsaarella ja Hupisaarten kaupunginpuistossa Oulujoen suistossa. Tutustuimme myös entisen Åströmin nahkatehtaan historiaan ja rakennuksiin. Aiemmin saaren kohdalla oli vapaana virtaava Merikoski, joka padottiin 1940-luvulla. Lassinkallionsilta eli patosilta ylittää Oulujoen Lasaretinsaaresta Tuiran kaupunginosan puolelle. Vastarannalla Oulujoen toisella puolen näimme aurinkonottajia ja uimareita – olihan helteinen heinäkuun lauantai.

Lasaretinsaaren alue kuuluu historiansa, rakennuskantansa ja maisemakokonaisuutensa puolesta Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävimpiin kohteisiin. Alue on myös valtakunnallisesti merkittävä kulttuurimiljö.

Vieressä virtaava Oulujoki oli 1600-1800-luvuilla merkittävä kauppareitti ja liikenneväylä. Saaren edustalla sijaitsivat lohivadot, ja jokea pitkin saaren ohitse saapuivat kaupunkiin talouselämälle tärkeät tervatynnyrit.

Lasaretinsaarella on sijainnut mm. kruunun viinanpolttimo (1776-1791), maaherran virkatalo (1791-1834), lääninsairaala (1834-1939) ja sotilas-sairaala (1939-1999). Saari on tunnettu usealla eri nimellä sen käyttötarkoituksen mukaan: Rysänsaari, Polttimosaari, Maaherransaari ja Lasaretinsaari.

Nykyisen **Lasaretinsaari**-nimensä paikka sai lääninsairaalan muutettua alueelle vuonna 1834. Vuonna 1792 perustettu Oulun lääninsairaala oli ainoa pysyvä sairaala Pohjois-Suomessa aina 1870-luvulle asti, jolloin perustettiin yleiset sairaalat Kajaaniin (1872) ja Tornioon (1878). Oulun palossa tuhoutunutta sairaalaa ei haluttu sijoittaa enää keskikaupungille, mutta kuitenkin kaupungin läheisyyteen. Maaherransaaren sijainti oli tavoitteeseen nähden ihanteellinen. Lisäksi se sijaitsi Oulujoen rannalla, jolloin sairaalan tarvitseman veden saanti oli helposti järjestettävissä. Saarta

alettiin uuden toiminnan myötä kutsua Lasaretinsaareksi. Sairaalassa oli sisätautiosasto, synnytysosasto, mielisairaiden vastaanottolaitos ja veneeristen (sukupuoli-) tautien osasto. Siellä järjestettiin myös sairaanhoitajakursseja usean vuosikymmenen ajan 1896-1930. Lääninsairaala muutti kokonaan Kontinkankaalle 1940-luvun alkupuolella.

Jo toisen maailmansodan aikana Lasaretinsaarella hoidettiin sotilaita. Tilat siirtyivät kokonaan puolustusvoimille vuonna 1945. Alueella toimi Pohjan sotilassairaala ja puolustusvoimien esikunta. Lasaretinsaari oli puolustusvoimien käytössä aina 1990-luvun loppupuolelle asti.

Lasaretinsaaren kulttuurihistoriallista arvoa korottavat siellä vierailleet korkea-arvoiset henkilöt, kuten Ruotsin kuningas Kustaa IV Aadolf ja Venäjän keisari Aleksanteri I. Saarella ovat nuoruudessaan asuneet Suomen tasavallan presidentit K. J. Ståhlberg ja Martti Ahtisaari.

Hengitysliitto Heli ry osti Lasaretinsaaren puolustusvoimilta vuonna 1998. Saaren rakennukset saneerattiin RAY:n tuella vuosina 2000-2002 Verven (ent. Merikosken kuntoutus- ja tutkimuskeskus) sekä Hotelli-ravintola Lasaretin toimintaa varten. Uusina rakennuksina valmistuivat B-talo sekä C- ja D-talot yhdistävä nivelosa.

Vuonna 2003 Lasaretinsaareen aivan Hotelli-ravintola Lasaretin viereen valmistui ainutlaatuinen kalatie, jota pitkin lohiet ja monet muut kalalajit pääsevät nousemaan mereltä kohti Oulujoen yläjuoksua.

Nykyisin Lasaretinsaarella toimii Hotelli-ravintola Lasaretin lisäksi kuntoutus- tutkimus- ja konsultointipalveluja tarjoava Verve.

Lähteet

- www.lasaretti.com/ymparisto/lasaretinsaari/lasaretinsaaren-historia.html
- fi.wikipedia.org/wiki/Lasaretinsaari
- Paso, Eija ja Rämö, Rauno: *Työn jäljet: Lasaretinsaaren vaiheita 1600-2000*. Kokkola: Art-Print Oy, 2002.

Laajan valikoiman ja hyvän palvelun kristillinen kirjakauppa, josta löydät kaikkien kustantajien kristilliset kirjat. Tervetuloa ostoksille myymälään ja verkkokauppaan!

SACRUM
Kaikkea maan ja taivaan väliltä.

**ELÄMÄ
ON MATKA!**
HEIKKI TERVONEN

18⁰⁰

Rakkaudesta Namibiaan

– 12 avainta toden ja tarinoiden Namibiaan ja Etelä-Angolaan. Kirja on syntynyt rakkaudesta Ambomaata kohtaan.

Lähetystyöitä täydensivät Martti Ahtisaaren toimet. Namibiassa on upea luonto, värikkäitä, ystävällisiä ihmisiä sekä kiehtova historia timanttiryntäyksineen ja aavekaupunkeineen, siirtomaavaltioineen ja heimosotieneen.

18,00 (32,90)

18⁰⁰

Euroopan porteilla

– 12 avainta tarujen ja tarinoiden Turkkiin. Euroopan porteilla oleva Turkki on muutakin kuin rantakohteet. Tervonen kulki 6000 kilometriä Istanbulista Araratille. Maan kiehtovaan menneisyyteen kuuluvat yhtä hyvin Homeros kuin Noa, Abraham ja Saara, Paavali ja Johannes ja jopa Kleopatra.

18,00 (34,90)

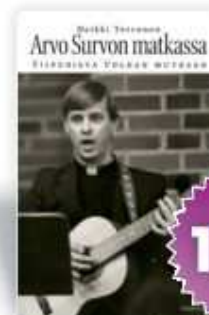

10⁰⁰

Matkalaukkueetikko

Terapeutti, teologi, kirjailija ja eetikko Martti Lindqvist asetti rohkeasti yhteiskunnan, kirkon ja omat käsityksensä uudelleen arvioinnin kohteeksi. Hän oli valmis ei vain sanoissa vaan myös teoissa panemaan itsensä likoon.

10,00 (28,90)

10⁰⁰

Arvo Survon matkassa

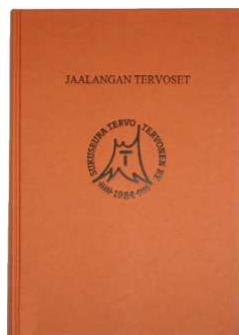
Viipurista Volgan mutkaan. Lähde tulisieluisen inkeriläispapin, Jumalan trubaduurin ja kansanrunouden ystävän Arvo Survon matkassa tutustumaan inkeriläisiin, karjalaisiin, vepsäläisiin, inkeröisiin ja vatjalaisiin sekä Volgan mutkan kielisukulaisiimme. Arvon äiti oli Maria Tervonen.

10,00 (36,90)

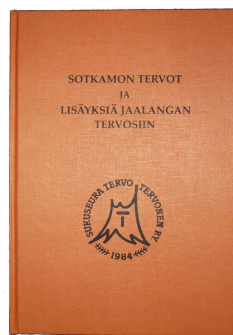
MYYMÄLÄ: HIETALAHDENRANTA 13, HELSINKI | AVOINNA: ma-pe 9–17, la 10–15 | puh. 020 754 2350 | www.sacrum.fi

SUKUSEURAN TUOTTEITA MYYNNISSÄ!

Sukukirja
Jaalangan Tervoset
50 €/kpl

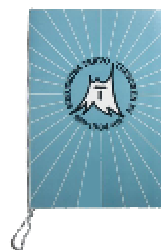
Sukukirja
Sotkamon Tervot ja lisäyksiä
Jaalangan Tervosiin
60 €/kpl

Standaari 30 €/kpl

Adressi 10 €/kpl

Lippikset 10 €/kpl

Lisäksi myynnissä logolla varustettuja T-paitoja 10 €/kpl ja valkoisia kangaskasseja, joissa seuran logo on painettuna molemmille puolille 4,50 €/kpl.

Tilaukset ja tiedustelut: mikko.tervonen@pp7.inet.fi

Tilhi jouluaamuna

Teksti ja kuvat: Ari Tervo, Kajaani

Yksi suosituimpia joululaulujamme on *Varpunen jouluaamuna*. Nätti lintu se on varpunenkin, mutta väreiltään ja olemukseltaan kaunein on mielestäni kuitenkin tilhi. Sen värit ovat vertaansa vailla Suomen luonnossa. Tilhellä on kauniit ruskean, keltaisen sekä punaisen värit. Päässä sillä on tuuhea töyhtö. Kun näkee tilhen vielä talvimaisemassa, niin johan mieli virittäytyy jouluun.

Hyvä marjavuosi tuo tilhet

Tänä vuonna onkin hyvä mahdollisuus nähdä tilhiä jouluna. Pihlajamarjoja on tullut paljon ja tilhet pysyvät luonamme, kunnes viimeisetkin marjat ovat syöty. Sen jälkeen linnut siirtyvät etelämmäksi, kunnes löytyy taas syötävää – yleensä marjoja. Joskus niiden täytyy mennä Länsi- ja Keski-Eurooppaan asti. Hyvinä marjavuosina tilhiä jää talvehtimaan jopa Kainuun korkeudelle. Niille kelpaavat myös omenat, jos niitä on jäänyt talveksi. Pakkasessa omenat ovat liian kovia tilhille, mutta

heti suojakelien saavuttua omenat menevät tilhiparviin suihin hyvinkin nopeasti. Omenanpuolikaita voi myös tarjota tilhille syötäväksi. Joskus ne joutuvat turvautumaan pihlajamarjoja isompiin aronian mustiin marjoihin. Keskitalvella nämä marjat ovat kovia ja niiden nieleminen on joskus hyvinkin työlästä tilhelle. Näistä marjoista tilhi saa nieltä vain joka 4. – 6. marjan. Useimmat marjat lentävät linnun nokasta lumihankeen ja tilhen on taas otettava uusi marja nieltäväksi.

Ääni on kuin joulukellon helinä

Tilhen lento- ja kutsuääni on heleän lempeää sirinää. Se kuulostaa ihan hentojen joulukellojen ääneltä. Kun liikkeellä on useita tilhiä, lintuparven ääni on todella kaunis ja sopii hyvin joulun tunnelmaan. Toivottavasti joku laulunikkari tekee jouluisen laulun tilhestä, vaikka sitä ei meillä joka joulu nähdäkään. *Tule tilhi riemulla ja ota marja multa...*

Kuvat oikealla (s. 27)

Ylhäällä: Tilhi pärjää yli kylmänkin talven, jos vain pihlajassa riittää marjoja.

Iso kuva alhaalla: Tilhet huomataan yleensä ensiksi helisevästä äänestä. Sen jälkeen huomio kiinnittyy keltaiseen pyrstönkärkeen, jollaista ei ole muilla linnuilla Suomessa.

Pieni kuva alhaalla: Pihlajamarjojen loputtua tilhelle maistuvat myös aronian marjat.

Kuva: Tarja Tervo-Heikkinen

© Ari Tervo 2012

© Ari Tervo 2012

© Ari Tervo 2012

Itella Green

Sukukokous sunnuntaina 29.7.2012 Oulussa hotelli Lasaretissa

Ylhäällä: Sukukokousväkeä.

Vasemmalla: Vuosikokouksen puheenjohtaja Markku Timonen.

Oikealla: Vuosikokouksen sihteeri Tarja Tervo-Heikkinen.

Kokousväki ryhmäkuvassa.